

KRONIKA 1994

Kultúra – Náboženský život

Šebastián Labo – 25. Výročie vysvätenia za kňaza.

Dňa 27. februára 1994 bola v Rímsko-katolíckom kostole vo Valaskej Belej slávnostná omša, ktorú slúžil pri príležitosti 25. výročia kňazstva náš rodák páter Šebastián Labo. Na slávnosti sa zúčastnili okrem miestneho pána farára Štefana Nižníka i farári z okolitých obcí. Udalosti z roku 1969, keď bol Šebastián Labo vysvätený v Ríme za kňaza pripomenul vo svojom príhovore starosta obce Ing. Marián Mateáš. Spomenul i to, že na vysviacke sa zúčastnil i vtedajší valaskobelanský pán farár Dr. Pavol Kováč ako kazateľ. Na omši boli prítomné i sestry pátra Šebastiána a ostatní rodinní príslušníci.

Juraj Slugeň – 13. 8. 1994 zložil večné sľuby poslušnosti, chudoby a čistoty

V Slovenskej provincii Nepoškvrneného srdca Panny Márie Rádu menších bratov kapucínov v Podkoniciach Juraj Slugeň a 20. 8. 1994 zložil tieto sľuby Štefan Franko. Juraj Slugeň odletel 7. 9. 1994 do Namíbie v Južnej Afrike, kde bude pôsobiť ako misionár.

Rímsko-katolícky kostol

V roku 1994 bolo do kostola zakúpené:

- mixážny pult MMR – 1M
- mikrofón SHURE 242-LC
- červený koberec
- boli obnovené /pozlátené/ oltáre v kostole
- interiér kostola bol vymaľovaný, všetky sochy v kostole boli obnovené
- bol vyhotovený nový bočný oltár
- vymaľované lavice v kostole
- Betlehem bol premiestnený do bočnej miestnosti kostola

V mesiaci júl 1994 bola položená dlažba okolo kostola a boli zhotovené terasové schody, ktoré tvoria vstup na nádvorie kostola.

Ján Sondor ml. zhotovil drevený bočný oltár, ktorý sa nachádza v dome smútku a tiež bočný oltár Božského srdca v kostole.

Na prácach v kostole sa najviac podieľali:

- náter + maľba
Milan Falát
Anton Jurenka
- pozlátenie oltárov
Milan Matlo
- dlažba + terasové schody
Matúš Nemček
Štefan Jurenka
Jozef Nemček
Štefan Dušička

Vo fare bol vymenený kotol ústredného kúrenia na drevoplyn – VERNER P 25.

Valaská Belá kedysi a dnes.

Fotograf Ladislav Noel – premietanie diapozitívov.

19. mája 1994 večer pre občanov a 20. mája o 11.00 hod. a o 13.00 hod. pre školákov, sa uskutočnilo v Kinodivadelnej sále vo Valaskej Belej podujatie „Valaská Belá kedysi a dnes.“

Podujatie organizoval riaditeľ Miestneho kultúrneho strediska vo Valskej Belej pán Milan Chudý na podnet pána Ladislava Noela, umeleckého fotografa, bývalého pracovníka Slovenskej akadémie vied, teraz dôchodcu, ktorý našu obec navštevuje pravidelne už niekoľko rokov ako chalupár /jeho syn má chalupu na laze U Mihálov/. Pán Noel sa zaoberal teóriou a metodikou v odbore fotografia. Zúčastňoval sa ako metodik fotografovania na rôznych miestach po celom Slovensku, prednášal na Karlovej

univerzite v Prahe odbor fotografovania a vyslovil sa, že jeho celoživotným snažením bolo vyrovnáť úroveň slovenskej fotografie s českou. Toto sa mu podľa jeho slov podarilo.

V našej obci ho zaujala najmä krásna príroda a členitosť obce s veľkým počtom lazov. Podarilo sa mu nafotiť 88 lazov vrátane osady Gápel. V rámci programu premietol okolo 200 diapozitívov, ktoré boli na vysokej umeleckej úrovni. Boli to zväčša fotografie lazov a občania mali možnosť porovnať lazy, ktoré si pamätajú z minulosti /plné ľudí, hospodárskych zvierat a hospodárskeho náradia, kedy každý laz tvoril malú komunitu a kde sa ľudia hádali o každý meter štvorcový pôdy/ s dnešným stavom.

V súčasnosti je trvalo obývaných iba okolo 40 lazov a majitelia domov na lazoch sú poväčšine chalupári z celého Slovenska. Ľudia, ktorí trvalo bývajú na lazoch sú starí, odkázaní na pomoc svojich rodinných príslušníkov, ktorí si ich na zimné obdobie berú k sebe do miest. Každoročne môžeme sledovať smutný odchod starých ľudí v októbri a novembri, kedy si vzdychnú, či sa dožijú návratu a veselé príchody dedkov a babiek na jar.

Spolužitie chalupárov s pôvodnými obyvateľmi je rôzne. Niekde sa hádajú, keď si chalupári ohrádzajú svoje pozemky a pôvodní obyvatelia s tým nesúhlasia, pretože oni boli zvyknutí slobodne sa pohybovať po laze – dvory boli spoločné.

Stávajú sa i prípady, kedy chalupári nezištne pomáhajú pôvodným obyvateľom. Vozia im na autách zásoby potravín, pomôžu s vykurovacím drevom, donesú lieky a iné predmety dennej potreby. Hospodársky dobytok už na lazoch nevidíme a domy pôsobia veľmi upravené, obklopené vysadenými a udržiavanými skalkami. Niekde môžeme sledovať dôsledné dodržiavanie pôvodnej architektúry, inde sa zameriavajú skôr na funkčnosť, bez ohľadu na estetickú stránku a pôvodný zámer.

Skoro každý laz je elektrifikovaný /bez elektriky sú napríklad Ďurákovci, Veľkí Faškovci/, na mnohých je vodovod, ktorý si svojpomocne vybudovali chalupári, ba na laze U Nemčekov majú i tenisový kurt. Interiéry opravených chalúp sú veľmi pôsobivé s krbmi a mnohokrát s nákladným a prepychovým zariadením. Mnohé domy sú novovybudované na starých základoch a mohli by sme ich prirovnať skôr k vilám. Polia okolo lazov sú neobrobené, zatravnené a jediný úžitok, ktorý sa z nich berie je pokosená tráva a ovocie zo stromov.

Súčasťou podujatia „Valaská Belá kedysi a dnes“ bolo i čítanie niektorých pasáží z obecnej kroniky. Toto čítanie bolo zamerané najmä na históriu obce, na spôsob bývania a na spôsob života Belanov. Spomenulo sa i školstvo, najmä v druhý deň, ktorý bol venovaný školopovinným deťom.

Boli prečítané pasáže o spôsobe obliekania starých Belanov, o výšivkách a formách obživy.

Poslednou časťou podujatia boli povesti, ktoré rozprával pán Július Podskoč.

Rozprával povesť o oknárovi, ktorý chodil po svete a nedarilo sa mu. Stále mal plnú krošňu skla. Bol veľmi nešťastný a preto išiel za bosorákom. Ten mu sľúbil, že sa mu bude dariť vtedy, ak mu dá to, o čom ešte nevie. Oknár mu to sľúbil a bosorák povedal, že za sedem rokov si po to príde.

Začalo sa mu dariť a zarobil veľa peňazí. Vrátil sa domov a zistil, že jeho žena čaká dieťa. On o tom nevedel, pretože dlhší čas doma nebol. Spomenul si na pranie bosoráka, ale potom na to zabudol. Myslel si, že sú to len také povedačky a neveril tomu. Dieťa /bolo to dievčatko/ rástlo a do 7. roku veku sa

nič nedialo. Keď mala 7 rokov, začala často plakať a vykrikovať: „Pusti ma, neťahaj ma, to bolí.“ Nemohlo ani na chvíľu zostať samé. Rodičia zašli za miestnym farárom a ten im poradil, aby ho vzali so sebou na púť. Vtedy Belania chodievali na púť do Dubnice nad Váhom. Na radu farára nabalili všetky veci, ktoré dievčatko vlastnilo do uzlíčka a pútnici zobrali dieťa medzi seba. Keď mali Belania v Dubnici omšu, tak sa počas nej kňaz nad dieťaťom modlil. Uzlík so šatstvom bol položený za oltárom. Zrazu sa počas omše, i keď bol jasný deň,

zablesklo a udrel hrom. Veriaci sa pozreli za oltár a po uzlíčku ani stopy. Keď sa zlý duch nemohol dostať k dieťaťu /keďže sa nad ním kňaz modlil/, zobral si aspoň jeho veci. Dievčatko potom malo pokoj, ale na základe tejto udalosti vznikla i prezývka Strašáčka. Táto osoba vraj pochádzala z lazů Hírešovci.

POČASIE

V zimných mesiacoch roku 1994 bolo veľmi málo snehu. Sneh sa udržal iba v januári, potom už bola suchá zima. Mrazy prestali v apríli, takže jar bola pomerne teplá a mohlo sa začať skoro siať a sadiť. Vlahy bolo dosť, ale v polovici júla sa začali veľké teploty. Teplomery ukazovali rekordné teploty 36 – 37°C. Nepršalo a začala sa pukať zem. Ukazovala sa dobrá úroda ovocia, pretože na jar mrazy neboli, ale vplyvom sucha v júli a auguste začali drobné plody ovocia opadávať a ľudia si mysleli, že všetka úroda vyjde nazmar. Až v septembri začalo pršať a pršalo zas až veľa. Plody na stromoch začali naberať na objeme a i keď ich bolo málo, boli veľké a úroda bola dobrá. Horšie to bolo so zemiakmi. Po vlaňajšej rekordnej úrode bola úroda zemiakov podpriemerná. Ľudia sa museli dozásobovať a platiť za 1 metrický cent zemiakov 1000 – 1200,- Sk.

Vlhká jeseň priala hríbarom. Nosili plné koše dubákov, bedlí jedlých, masliakov. Niektorí hovorili, že za 1 hodinu mali plné koše a museli sa i s nákladom vrátiť domov. Neboli schopní všetky hríby čo našli odniesť domov.

Z nedele na pondelok 5. 12. 1994 sa vytvorila veľká poľadovica. Cesty boli ako zrkadlá a veľa ľudí utrpelo úrazy v dôsledku pádov. Bolo i veľa dopravných nehôd a autobusy smerom na ľavu išli až o 12.00 hod. /Obyčajne prvý vychádza o 5.00 hod. ráno/.

OBYVATEĽSTVO

K 31. 12. 1994 mala obec Valaská Belá 2626 obyvateľov.

Narodila sa 42 detí, 20 chlapcov a 22 dievčat.

Zomrelo 38 ľudí, 19 žien a 19 mužov. Do obce sa prisťahovalo 44 obyvateľov, odsťahovalo sa 50 obyvateľov. Od roku 1993 poklesol počet obyvateľov Valaskej Belej o 2.

V roku 1994 bolo uzavretých 27 manželstiev, z toho 1 bolo uzavreté občianskou formou, ostatné cirkevnou.

ŠPORT

Dňa 20. 7. 1994 navštívil našu obec cestovateľ Ján Kaša, ktorý pochádza z Čeloviec okres Trebišov a žije v Košiciach. Pricestoval ku nám na motocykli Babeta, na ktorom mieni navštíviť všetky mestá a dediny na Slovensku v rámci akcie „Mikrotour Slovakia“.

Ján Kaša je 67 ročný dôchodca, športový typ a zdatný muž, ktorý už takto cestuje sedem rokov a za 10 rokov chce precestovať celé Slovensko.

INTER CUP BELÁ – 3. ročník futbalového turnaja.

V dňoch 2. – 3. júla 1994 sa uskutočnil v obci Valská Belá 3. ročník Futbalového turnaja Inter cup Belá, ktorého sa zúčastňujú obce, ktoré majú v názve slovo „Belá“.

/1.ročník sa konal v r. 1992 v Banskej Belej a Telovýchovná jednota Dinas Banská Belá bola i jeho zakladateľom/. Ceny zabezpečovalo 28 sponzorov, ktorí poskytli finančné prostriedky vo výške 12.000 Sk a niektorí si sponzorstvo odpracovali. Napríklad Autodoprava František Fojtík zabezpečil dovoz dreva na vatru zdarma, Mäsiarstvo Calpaš dalo 5 kg páriek, Ovocie – zelenina Ján Červienka dal 4 basy piva, rekreačné stredisko železničiarov Homôlka poskytlo ubytovanie atď.

Na turnaji sa zúčastnili 4 družstvá

1. TJ Valaská Belá

2. TJ Belá – Dulice
3. TJ Spišská Belá
4. TJ Horná Poruba

TJ Banská Belá účasť na turnaji odriekla a namiesto nich zavolali usporiadatelia TJ Hornú Porubu. Na súpiske hráčov za našu obec boli uvedení:

1. Peter Slugeň	12. Miloš Cúcik
2. Ľubomír Hofer	13. Miroslav Cigáň
3. Ján Polák	14. Miroslav Pružinec
4. Ľubomír Calpaš	15. Jaroslav Podskoč
5. Zdeno Mihál	16. Anton Slugeň
6. Miloslav Hudák	17. Jozef Bernát
7. Jozef Kopčan	18. Martin Mateáš
8. Miroslav Trepáč	19. Radoslav Sýkora
9. Vendelín Pružinec	20. Jaroslav Sondor
10. Peter Slíž	21. Ján Krištof
11. Pavol Trepáč	

Konečné umiestnenie:

1. TJ Belá – Dulice
2. TJ Spišská Belá
3. TJ Valaská Belá
4. TJ Horná Poruba

Oficiálni predstavitelia jednotlivých družstiev boli prijatí na Obecnom úrade starostom obce a v rámci kultúrneho programu sa uskutočnilo vystúpenie Folklórneho súboru Belanka a diskotéka.

Členská schôdza TJ Štart Krištál' Valaská Belá

18. decembra 1994 sa konala členská schôdza TJ Štart Krištál' Valaská Belá. Schôdzu otvoril tajomník telovýchovnej jednoty. Požiadal jednotlivých trénerov o zhodnotenie športových výsledkov z ročníka 1993/94.

Žiakom trénuje pán Jozef Kučera a Vendelín Pružinec. Umiestnili sa v III. triede skupiny B – starší žiaci na 2. mieste so ziskom 23 bodov.

Dorast, ktorý trénuje pán Dušan Repka sa umiestnil v II. triede na 4. mieste so ziskom 32 bodov.

Muži s trénerom Júliusom Kunom sa umiestnili v II. triede na 10 mieste.

Správu o hospodárení predložil predseda TJ Ing. Jozef Mulinka.

V roku 1994 boli príjmy celkom 96.407,70 a výdavky 80.946,60.

Tieto sa použili na športovú činnosť /odmeny rozhodcom, cestovné, stravné, odmeny trénerom, registračné poplatky, na nákup kopačiek, lôpt, chráničov/.

Na hospodársko-správne výdavky /elektrická energia, práce prostriedky na dresy, poštovné/

Doplnený bol ďalej výbor :

Predseda TJ – Ing. Mulinka

Podpredseda – Anton Sýkora

Tajomník – Miloslav Hudák

Členovia výboru – Vendelín Pružinec, Tomáš Sýkora, Vendelín Nemček, Marián Híreš, Ján Kodaj, Jozef Slugeň a Martin Satina.

Za zdravotníka bol schválený Ľuboš Repka. Tajomník telovýchovnej jednoty ďalej oboznámil členov s uzavretou sponzorskou zmluvou medzi TJ a FORTUNOU, zastúpenou p. Mutkovičom.

VOLBY DO NRSR.

V dňoch 30. septembra a 1. októbra 1994 sa uskutočnili voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré v našej obci riadili 3 okrskové komisie. V zozname voličov bolo zapísaných celkom 1913 voličov. Volieb sa zúčastnilo 1636 voličov, čo činí 85,5 %.

- Najviac hlasov v našej obci odovzdali voliči strane č. 16 – koalícii **Hnutie za demokratické Slovensko a Roľnícka strana**, a to 1033 hlasov.
- Druhá v poradí bola strana č. 14 – **Slovenská národná strana**, ktorá získala 164 hlasov.
- Tretia v poradí, strana č. 15 – **Kresťansko-demokratické hnutie** získala v našej obci 156 hlasov.
- Strana č. 5 – koalícia **Spoločná voľba** /Strana demokratickej ľavice, Sociálno-demokratická strana Slovenska, Strana zelených na Slovensku a Hnutie poľnohospodárov Slovenskej republiky/ získala 45 hlasov.
- **Kresťansko sociálna únia**, strana č. 17 získala tiež 45 hlasov
- Strana č. 3 – **Združenie robotníkov Slovenska** získala 44 hlasov
- Strana č. 6 – **Demokratická únia Slovenska** získala 35 hlasov
- Strana č. 12 – **Komunistická strana Slovenska** – 24 hlasov
- Strana č. 2 – **Sociálna demokracia** – 12 hlasov
- Strana č. 11 – **Nové Slovensko** – 10 hlasov
- Strana č. 1 – **Hnutie za prosperujúce Česko+Slovensko** – 5 hlasov
- **Strana proti korupcii** – 5 hlasov

Ďalšie 4 strany – číslo 4 – **Maďarská koalícia**, číslo 8 – **Republikáni**, číslo 13 – **Rómska občianska iniciatíva**, číslo 18 – **Reálna sociálnodemokratická strana** nezískali v našej obci ani jeden hlas.

REFERENDUM 1994

Rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča č. 205 zo dňa 10. augusta 1994 bolo vyhlásené referendum, v ktorom oprávnení občania rozhodovali o otázke: „Súhlasíte, aby sa prijal zákon o preukazovaní finančných prostriedkov, ktoré boli použité pri dražbách a privatizácii“?

Do okrskovej komisie pre referendum sa delegovali členovia politických strán a hnutí, ktoré boli zastúpené v Národnej rade Slovenskej republiky.

Na referendum bol v našej obci zriadený I okrskok v zasedačke Obecného úradu. Referendum sa uskutočnilo dňa 22. 10. 1994 od 7.00 hod. – 22.00 hod. Komisia pre referendum bola päťčlenná.

Počet oprávnených občanov zapísaných v zoznamoch na hlasovanie v referende bol 1894. Počet oprávnených občanov, ktorým boli vydané hlasovacie lístky bol 402.

Počet platných hlasov bol 387.

Počet neplatných hlasov bol 15.

Výsledok:

Odpoveď „ÁNO“ - 373

Odpoveď „NIE“ - 14

Na základe toho, že sa referenda zúčastnilo malé množstvo oprávnených občanov, bolo vyhlásené za neplatné.

KOMUNÁLNE VOLBY 1994

18. a 19. novembra 1999 sa konali voľby do Samosprávy obce Valaská Belá.

Voľbám predchádzala búrlivá predvolebná kampaň a hlavne víťaz parlamentných volieb Hnutie za demokratické Slovensko venovalo predvolebnej kampani komunálnych volieb veľkú pozornosť. V rámci

nej prišiel do našej obce 23. 9. 1994 i predseda Hnutia za demokratické Slovensko Vladimír Mečiar na míting, ktorý sa pri tejto príležitosti konal. Vladimír Mečiar bol veľmi populárny, a tak sa na mítingu v Kinodivadelnej sále zúčastnilo veľmi veľa ľudí.

Sála bola plná a lídra HZDS si prišlo vypočuť i veľa občanov z okolitých obcí.

Vladimíra Mečiara privítal starosta obce Ing. Marián Mateáš a prišla mu zaspievať i naša Folklórna skupina Belanka.

Pri príležitosti Komunálnych volieb boli v obci Valaská Belá zriadené dva volebné okrsky. Jeden bol umiestnený v zasedačke OcU a druhý v Kine Slovan.

Do zoznamu voličov bolo zapísaných 1910 voličov. Volieb sa zúčastnilo 1346 voličov, čo činí 70,47 %.

Na starostu obce kandidovali traja kandidáti.

1. Blanka Haváčová , 55 ročná, Hnutie za demokratické Slovensko
2. Ing. Marián Mateáš, 43 ročný, nezávislý kandidát
3. Viliam Sondor, 54 ročný, Strana demokratickej ľavice

Do obecného parlamentu kandidovali členovia nasledovných strán: Hnutie za demokratické Slovensko /HZDS/, Strana demokratickej ľavice /SDL/, Kresťansko-demokratické hnutie /KDH/, Slovenská národná strana /SNS/, Demokratická strana /DS/.

Do obecného zastupiteľstva boli zvolení kandidáti:

	Strana	počet hlasov
1. Anton Cigáň	HZDS	845
2. Václav Nemček, Ing.	HZDS	663
3. Peter Iskra, P.p.	SDL'	544
4. Pavol Mulinka	HZDS	501
5. Anton Mateáš	KDH	477
6. Jozef Kučera	KDH	476
7. Elena Kopčanová	SNS	467
8. Tomáš Sýkora	HZDS	460
9. Štefan Jurenka	KDH	421
10. Elena Janušková	HZDS	418
11. Jozef Revický	HZDS	411
12. Václav Štolovský	DS	402

Náhradníci:

13. Matúš Nemček	KDH	396
14. Július Podskoč	SDL'	390
15. Štefan Gramblička	SDL'	383
16. Mária Kotianová	HZDS	343
17. Emília Hofierková	KDH	336
18. Imrich Trepáč	HZDS	323
19. Ľubica Kuricová, Ing.	SNS	316
20. Pavol Juríček	DS	298
21. Alexander Repka	KDH	298
22. Vendelín Kurinec	SNS	279
23. Pavol Jurkovič, Ing.	DS	270
24. Jozef Polák	HZDS	227
25. Jozef Nemček	KDH	225
26. Miroslav Podskoč	SNS	195

27. Ján Cigáň	KDH	182
28. Cecília Kodajová	KDH	172
29. Augustín Slugeň	KDH	149
30. František Slugeň	KDH	120
31. Mária Slugeňová	DS	81

URBÁRSKE SPOLOČENSTVO.

Ustanovujúce valné zhromaždenie členov Urbárskeho spoločenstva

Dňa 15. januára 1994 sa konalo v Kine Slovan vo Valaskej Belej Ustanovujúce valné zhromaždenie členov Urbárskeho spoločenstva, ktoré zvolal predseda prípravného výboru Urbárskeho spoločenstva pán Imrich Trepáč.

Ustanovujúce valné zhromaždenie viedol Ing. Marián Mateáš, ako riadne zvolený predsedajúci. Z celkového počtu 754 členov spoločenstva, ktorí vlastní 3212,295 podielov, sa ustanovujúceho valného zhromaždenie zúčastnilo 320 členov vlastníacich 1222,415 podielov. Predsedajúci vyzval Ing. Ľuboša Trepáča, aby predniesol návrh stanov.

Stanovy v základných ustanoveniach hovoria, že Urbárske spoločenstvo vo Valaskej Belej je združenie osôb, ktoré sa združujú predovšetkým za účelom spoločného hospodárenia na pasienkoch a lesnej pôde v katastrálnom území Valaskej Belej, a to v nedeliteľnom /nezrušiteľnom užívaní. Spoločenstvo je právnickou osobou a za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojim majetkom. Sídлом spoločenstva je Valaská Belá č. 1.

Predmetom činnosti spoločenstva je

- obnoviť reálny výkon vlastníckych a užívacích práv členov Spoločenstva bývalých úrbárikov vo Valaskej Belej a ich nástupcov k predmetu ich vlastníctva, ktoré bolo zrušené bez náhrady zákonom č. 81/49 Zb. a č. 2/58 Zb.
- poskytovať svojim členom pomoc pri preukazovaní vlastníctva k urbárskym právam
- usilovať sa o podporu zámerov všeobecne užitočného hospodárenia v lesnom a pasienkovom fonde
- zabezpečovať odbornú a poradenskú službu pri hospodárení v lesoch a v činnostiach s tým súvisiacich
- zastupovať a presadzovať záujmy svojich členov v súlade so zákonom.

V stanovách sa hovorí, že základné imanie spoločenstva je 64 246, - Sk.

Základný členský vklad je 20,- Sk za jedno právo a každý člen spoločenstva je povinný splatiť svoj základný členský vklad do 30. januára 1994 v hotovosti.

Stanovy boli schválené 90,64 %-ami prítomných členov.

Pán Imrich Trepáč sa v správe o činnosti prípravného výboru zamerával na problémy, ktoré vznikli pri vydávaní urbárskeho majetku. Spomenul rokovania so Štátnymi lesmi, Štátnymi majetkami, Slovenským pozemkovým úradom. Oznámil členom, že spoločenstvu bola ponúknutá zo strany Štátnych lesov zmluva o prenájme. Valné zhromaždenie však podporilo návrh pána Imricha Trepáča, aby spoločenstvo začalo hospodáriť na svojom majetku samo a nedávalo lesy do prenájmu ani na rok 1994.

Potom prebiehali voľby.

Za predsedu predstavenstva kandidovali:

- Štefan Gramblička – učiteľ
- Ing. Milan Furka – pracovník Lesného závodu Prievidza, Polesia Klin
- Ing. Marián Furka – pracovník štátnej správy
- Stanislav Siekel – pracovník vo Výrobnom družstve Krištál Valaská Belá
- Stanislav Dolinaj – pracovník Dopravného podniku Prievidza

- Pavol Mulinka – pracovník Jednotného roľníckeho družstva v Diviakoch nad Nitricou.
Predsedom predstavenstva a zároveň predsedom Urbárskeho spoločenstva vo Valaskej Belej sa stal pán Štefan Gramblička, za ktorého hlasovalo 70,22 % prítomných hlasov.

Za podpredsedov boli navrhnutí traja kandidáti:

- Ing. Ľuboš Trepáč – súkromný podnikateľ
- Viliam Sondor – pracovník Výrobného družstva Krištál' Valaská Belá
- Matúš Nemček – pracovník Výrobného družstva Krištál' Valaská Belá.

Valné zhromaždenie zvolilo dvoch podpredsedov. I. podpredsedom sa stal Ing. Ľuboš Trepáč a II. podpredsedom bol zvolený Viliam Sondor.

Za ďalších členov predstavenstva boli zvolení:

- Juraj Dušička – pokladník
- Jozef Mihál – zapisovateľ
- Matúš Nemček – hospodár
- Ing. Marián Mateáš – člen, poverený evidenciou
- Stanislav Siekel – člen
- Jozef Ranuša – člen

Do kontrolnej komisie boli zvolení: Ing. Václav Nemček – predseda, členmi kontrolnej komisie sa stali pani Ľubica Dolinajová a Pavla Grambličková.

Valné zhromaždenie ďalej schválilo Úlohy predstavenstva do najbližšieho zhromaždenia, ktoré sú:

1. Zaevidovať a zaregistrovať spoločenstvo
2. Dosiahnuť vydanie majetku spoločenstva od Lesného pozemkového úradu
3. Spresniť identifikáciu parciel a dať spraviť nový list vlastníctva
4. Zabezpečiť mapy a presné vytýčenie urbárskych lesov a pasienkov
5. Spraviť daňové priznanie a odvieť dane
6. Prijat' v konkurze urbárskeho hájnika a zabezpečiť odborný lesný dozor
7. Rozdeliť podiely na urbárskom majetku v zmysle schválených stanov
8. Vytvoriť Pravidlá ťažby drevnej hmoty a samovýroby palivového dreva na rok 1994
9. Vypracovať plán likvidácie kalamitného dreva
10. Vypracovať návrh Interného predpisu na odmeňovanie členov predstavenstva
11. Vypracovať návrh Rokovacieho poriadku
12. Vypracovať pravidlá odpredaja častí pasienkového fondu zasahujúcich do intravilánu obce
13. Vydať členské legitimačné lístky
14. Zorganizovať riadne valné zhromaždenie v termíne do konca marca 1994

Ďalej je predstavenstvo povinné vypracovať Pravidlá ťažby drevnej hmoty a samovýroby palivového dreva na rok 1994 a vyhlásiť konkurz na urbárskeho hájnika, ktorého uzávierka bude 15. februára 1994.

Valné zhromaždenie

Dňa 26. Marca 1994 sa konalo Valné zhromaždenie členov Urbárskeho spoločenstva v kine Slovan vo Valaskej Belej.

Na konkurze v mesiaci február bol za urbárskeho hájnika zvolený pán Július Nemček ml., ktorý oboznámil prítomných členov s hranicami Urbárskeho spoločenstva podľa mapy, kde sú parcely spoločenstva vyznačené hnedou farbou, súkromné žltou a štátne zelenou.

Oznámil, kde úraduje a oboznámil členov s úradnými hodinami. Potom povedal, akým spôsobom je možné dostať drevnú, úžitkovú a palivovú hmotu.

Po sčítaní prítomných bolo zistené, že valného zhromaždenia sa zúčastnilo 372 členov, čo predstavuje 1082,843 prezentovaných hlasov.

Percentuálne sa zhromaždenia zúčastnilo 80,17 členov. VZ prijalo návrh Pravidiel ťažby drevnej hmoty a samovýroby palivového dreva na rok 1994.

Potom sa hlasovalo za prijatie návrhu p. Júliusa Nemčeka, aby valné zhromaždenie splnomocnilo predstavenstvo na rozhodovanie o odpredaji pozemkov do výmery 10 árov.

Tento návrh bol schválený 789,040 hlasmi, čo predstavuje 58,42 %.

Potom Ing. Václav Nemček predniesol návrh na funkčné odmeny pre členov predstavenstva a kontrolnej komisie Urbárskeho spoločenstva.

Valné zhromaždenie schválilo nasledovné odmeny na rok 1994-95:

3.500,- Sk   predseda a prvý podpredseda

3.000,- Sk   druhý podpredseda, hospodár, pokladník, zapisovateľ
a predseda kontrolnej komisie

2.000,- Sk   ostatní členovia predstavenstva a členovia kontrolnej komisie

Základné odmeny budú vyplácané štvrťročne vo výške štvrťročnej domeny.

Odmeny sa môžu zvýšiť až o 50 %.

ĽUDOVÁ TVORBA – likvidácia.

Dňom 30.9. 1994 bolo zlikvidované Výrobné družstvo Ľudová tvorba Valaská Belá.

Materský závod Veľké Rovné znižoval stav pracovníkov z dôvodov nedostatku základného materiálu – bavlnenej priadze, druhotný dôvod bol však nedostatok peňazí na nákup uvedeného materiálu, čo vyplynulo zo zvýšenia cien bavlny.

Ďalší dôvod vedenie z Veľkého Rovného uviedlo ten, že je veľká vzdialenosť z Valaskej Belej do Veľkého Rovného a z toho vyplývajúce veľké náklady na dopravu

Ďalším dôvodom boli ťažkosti so zabezpečovaním odbytu pre hotové výrobky a rezné tkaniny /polotovary/.

Vzhľadom k týmto skutočnostiam sa znižovala výroba od začiatku roku 1994, najmä v závode vo Valaskej Belej. Mesačná produkcia v plne rozbehnutej výrobe predstavovala 1 milión 400 – 1 milión 600 tisíc. Táto produkcia sa naplnila iba v mesiaci január 1994, potom postupne klesala a v 9. Mesiaci už produkcia predstavovala iba 200 tisíc Sk. V dôsledku toho klesol počet pracovníkov zo 105 na 83 – najmä prirodzeným odchodom /do dôchodku, iné zamestnanie/ a nepriberaním nových pracovníkov.

Na začiatku roku 1994 bola podpísaná hospodárska zmluva so Závodmi 29. augusta Partizánske na výrobu rezných tkanín - výstielok do topánok.

Bola podpísaná v takom rozsahu, že vedúci pracovníci uvažovali o zriadení 3. smeny. Avšak 14. 2. 1994 ZDA zmluvu znížili o polovicu a napokon ju zrušil úplne z dôvodu platobnej neschopnosti Závodov 29. augusta.

Jedným z riešení vzniknutej situácie bolo preorientovanie výroby pre firmu LULLABY resp. FINO Ružomberok. Táto firma sa skladala z dvoch častí. Jedna časť – FINO sa zaoberala výrobou rôznych tkanív a druhá – LULLABY potláčaním týchto tkanív. Z toho dôvodu, že kapacita firmy LULLABY bola schopná spracovať o 1/3 kapacity firmy FINO viac, túto kapacitu polotovaru mala zabezpečiť Ľudová tvorba Valaská Belá, ktorá sa chcela od materského závodu Veľké Rovné osamostatniť. Veľa podmienok už bolo dohodnutých /jedna z podmienok bola znížiť počet pracovníkov. Boli už dokonca rozbehnuté skúšky kvality, ktoré úspešne prebehli a financoval ich ešte materský závod Veľké Rovné.

Medzičasom však Veľké Rovné i napriek ústnym dohodám s riaditeľom závodu Ľudová tvorba Valaská Belá Ing. Jozefom Mulinkom a vedúcou výroby pani Vierou Kunovou, začalo rokovať so záujemcami o odkúpenie závodu vo Valskej Belej, pretože si myslelo, že získa peniaze na nákup drahého materiálu a vyrieši si svoju platobnú neschopnosť.

Rozdelili závod na dve časti a jednu časť /novšiuú poskytli na predaj Obchodnej spoločnosti Kerametal – 30%, Krištál SVD Valaská Belá 30 %, Keraming 40 %. Táto časť bola odhadnutá na 11 miliónov Sk.

Firma SVIMPEX Beckov – majiteľ Cigánik a syn – výroba obuvi získala starú časť. Štátny odhad na starú časť predstavoval 7,5 milióna Sk. Dohodli sa však na čiastke 6,5 mil. s tým, že do konca prvého polroku 1996 to firma SVIMPEX zaplatí a zavedie výrobu obuvi od 1. 11. 1994.

Závod Ľudová tvorba Valaská Belá teda zanikol dňom 30. 9. 1994, ale dohoda na zriadenie výroby topánok, ktorá mala byť zahájená od 1. 11. 1994 sa nerealizovala. Noví majitelia vôbec nemali záujem o zakúpenú nehnuteľnosť. Neplatili kuričov a strážnikov a výrobné priestory už bez strojov, ktoré si odniesol materský závod Veľké Rovné, boli postupne vykrádané a chátrali.

Z ČINNOSTI OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

- v mesiaci marec poslanci prehodnotili výstavbu a využitie rozostavaného Domu služieb vo Valaskej Belej a dali návrh, aby bola dokončená hrubá stavba bez zasahovania do interiéru
- v mesiaci apríl schválili zvýšenie poplatkov za vývoz pevného domového odpadu – I popolnica za 150,- Sk, 2 popolnice za 220,- Sk.

Aj v roku 1994 mala obec nemalé výdavky.

Na verejné osvetlenie sa vynaložilo 339.085,51 Sk, nakoľko sa rozširovala sieť verejného osvetlenia.

Na práce spojené s oplotením cintorína a na údržbu domu smútku sa minulo 288.799,03 Sk. Zimná údržba miestnych komunikácií stála obec 311.318,13 Sk z dôvodu veľmi nepriaznivých poveternostných podmienok v zimnom období, ale tieto zvýšené výdavky sú spojené i s veľkými nárokmi občanov, ktorí chcú mať cestu odhrnutú i vo vzdialenejších kútoch našej obce, pretože sú odkázaní v mnohých prípadoch na dopravu vlastným autom.

Značné peňažné prostriedky sa vynaložili i na odvoz domového odpadu. Na tento účel sa vynaložilo 277.963,10 Sk.

Na práce spojené s legalizáciou skládky pevného komunálneho odpadu bola vyčlenená suma – 229.172,- Sk. Tieto peniaze sa použili najmä na výkup pozemkov, na ktorých sa smetisko nachádza a ešte neboli vysporiadené a vyplatené vlastníkom.

Značné peniaze boli vynaložené na opravy a vybudovanie miestnych komunikácií, na ktoré sa minulo 2.837.3700,50 Sk, a to najmä na komunikácie u Rusnákov.

Na miestnu komunikáciu u Tantošov bolo v rámci KBV /komplexnej bytovej výstavby/ bolo preinvestovaných 968.987,- Sk.

Oblasť kultúry tiež nebola zanedbaná. Poslanci si uvedomujú význam kultúry v obci, jej priamy vplyv na správanie sa ľudí a na udržiavanie dobrých medziľudských vzťahov, na orientovanie mladých ľudí, ktorí sú vo veľkom počte nezamestnaní na iné aktivity okrem návštevy pohostinstiev a diskoték.

Na nákup nových kníh pre Ľudovú knižnicu vo Valaskej Belej sa minulo

4.950,- Sk, na samotnú činnosť Miestneho kultúrneho strediska bolo daných

250.000,- Sk. Pracovníci kultúry musia postupne dokončovať nedorobky a staré podlžnosti. Z dôvodu nefunkčnosti ústredného kúrenia, ktoré vzniklo kôli nedobudovaniu vzduchotechniky n Kine Slovan sa na tieto účely vynaložilo 108.000,- Sk. Priestory Kina Slovan neboli oplotené a upravené. Na tento účel sa minulo 45.000,- Sk. Na miestny rozhlas sa vynaložilo 10.000,- Sk.

Na stále rozostavanú stavbu Domu služieb sa preinvestovalo 417.605,40 Sk.